

Bydgoszcz, 04.06.2020 r.

**Raport z inwentaryzacji
ornitologiczno-chiropterologicznej**
obiektów przy ul. Bronikowskiego 16 w Bydgoszczy

Autor opracowania:

MERGUS Dawid Kilon

Ul. Gnieźnieńska 19/5

85-313 Bydgoszcz

Tel. 782277462

kilondawid@gmail.com

NIP: 9532555275

Wstęp

Ptaki w/na budynkach mogą gniazdować licznie od połowy marca do końca sierpnia. Gatunkami je zasiedlającymi mogą być: jerzyk *Apus apus*, wróbel *Passer domesticus*, mazurek *Passer montanus*, szpak *Sturnus vulgaris*, kawka *Corvus monedula*, gołąb miejski *Columba livia f. urbana*, pustułka *Falco tinnunculus*. Dla jerzyka i kawki - budynki stanowią prawie wyłącznie jedyne miejsce gniazdowania. Wszystkie ptaki gniazdujące w budynkach są objęte ścisłą ochroną gatunkową wynikającą z ustawy o ochronie przyrody (za wyjątkiem gołębia miejskiego będącego pod ochroną częściową).

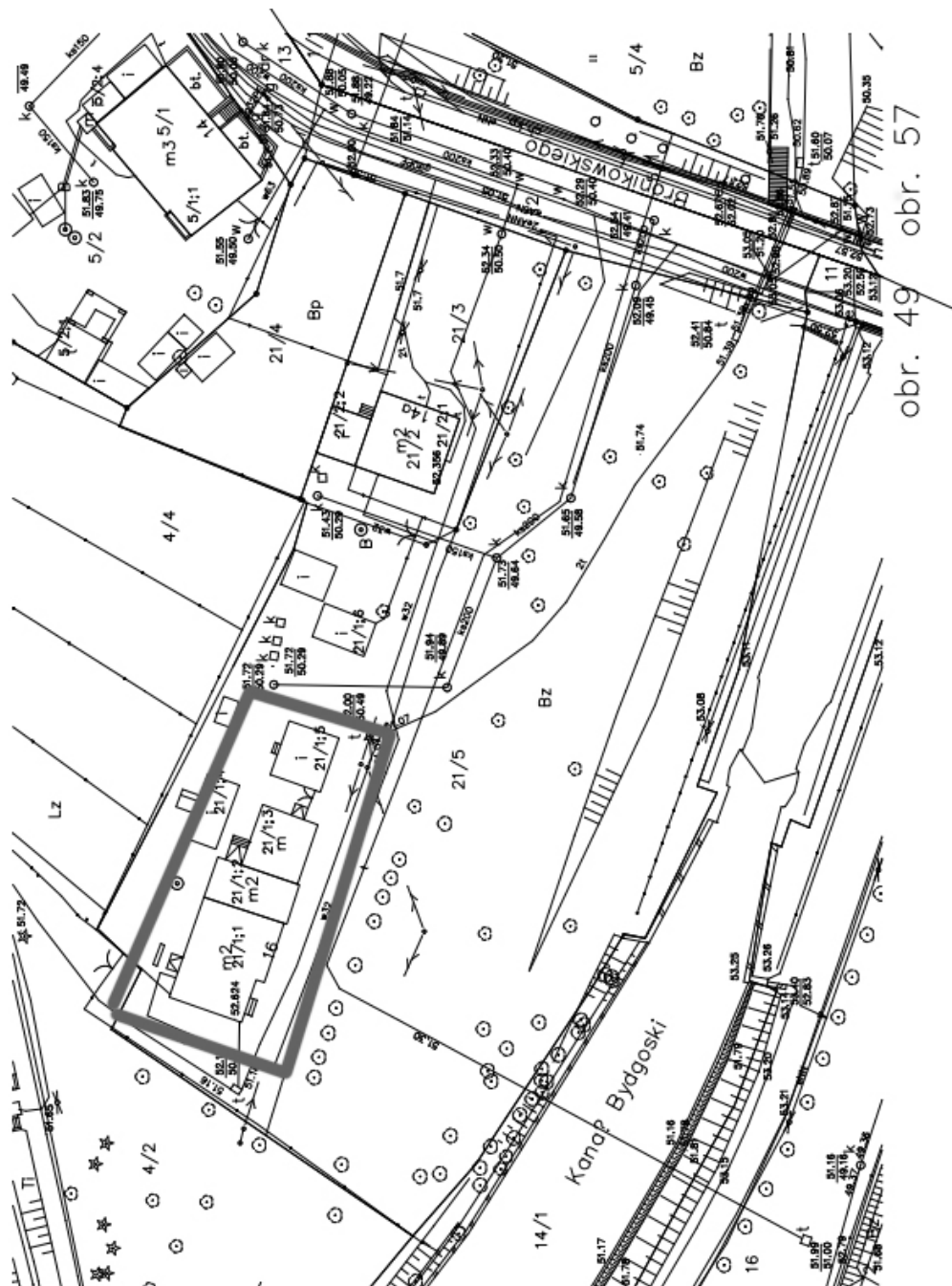
Nietoperze wykorzystują budynki jako hibernakula, czyli miejsca do zimowania (np. karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus* i gacek brunatny *Plecotus auritus*). Zakładają w nich także swoje kolonie rozrodcze np. mroczek późny *Eptesicus serotinus*, nocek duży *Myotis myotis*, karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus*, czy gacek brunatny *Plecotus auritus*. Również ich siedliskiem (miejscem rozrodu) mogą być stare dziuplaste drzewa np. borowiec wielki *Nyctalus noctula*.

Zgodnie z art. 52 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. dla gatunków chronionych ptaków, nietoperzy wprowadza się zakazy umyślnego zabijania, niszczenia jaj i piskląt (ptaków), siedlisk i ostoi, będących ich obszarem rozrodu/lęgów, wychowu młodych, odpoczynku, migracji i żerowania. Ponadto nie wolno niszczyć, usuwać lub uszkadzać ich gniazd (jedynie od dnia 16 października do końca lutego ze względów sanitarnych i bezpieczeństwa).

Inwentaryzacje wykonano w związku z planowaną modernizacją obiektów. Celem niniejszego opracowania jest wykazanie, czy na inwentaryzowanych obiektach znajdują się siedliska ptaków oraz nietoperzy.

Teren badań

Przedmiotem opracowania jest inwentaryzacja ornitologiczno – chiropterologiczna budynków mieszczących się pod adresem Bronikowskiego 16 w Bydgoszczy. Jest to budynek kamienicy oraz przylegające do niego budynki warsztatowe tudzież magazynowe.

Fot. 1. Inwentaryzowane obiekty. Materiały udostępnione przez zleceniodawcę.

Metody badań

Wykonano 2 kontrole ornitologiczne: 29.05.2020 r. w godzinach wieczornych 20-22.00 oraz 04.06.2020 r. w godzinach porannych 8-9.30, w trakcie okresu lęgowego małych ptaków wróblowych *Passeriformes* oraz jerzyków *Apus apus*. Na obiekcie poszukiwano gniazd ptaków oraz potencjalnych miejsc lęgowych. Starano się odnaleźć drożne otwory wentylacyjne, otwory do stropodachu, szczeliny pod parapetami, poszyciem dachu, oknami i rynnami, które mogą być siedliskiem ptaków. Obserwacje wizualne ptaków prowadzono za pomocą lornetki (powiększenie 10x42) oraz aparatu z teleobiektywem. Podczas kontroli wieczornej prowadzonej w godzinach 20.00-22.00 starano się wykryć ptaki, które wlatują do swoich gniazd tuż przed zapadnięciem zmroku.

Inwentaryzacja chiropterologiczna polegała na obserwacji budynku pod kątem zasiedlenia przez nietoperze. Badania detektorowe wykonano 29.05.2020 r. w godzinach 20.30-22.00. W celu zlokalizowania schronień dziennych czy kolonii nietoperzy w budynku, przyjęto metodę nasłuchu detektorem 45 minut przed zachodem słońca, której celem było zarejestrowanie ich odgłosów socjalnych. Zakończenie monitoringu nastąpiło wraz z nastaniem zmroku o godzinie 22.00. Inwentaryzacja polegała na nasłuchiwanie głosów socjalnych i sygnałów echolokacyjnych przy obiekcie. Nasłuch prowadzono przy użyciu profesjonalnego sprzętu do monitoringu nietoperzy. W tym celu wykorzystano detektor ultradźwiękowy działający w trybie frequency division, umożliwiający zapis i analizę całego zakresu częstotliwości wydawanych przez nietoperze.

Wyniki

Podczas przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono zasiedlenia budynku przez nietoperze.

Wykazano lęgi co najmniej 2 gatunków ptaków. 1 pary kopciuszków *Phoenicurus ochruros* gniazdujących w budynku magazynowym/warsztatowym, we wnęcie znajdującej się pod samym zadaszeniem (fot. 2). W dniu prowadzenia inwentaryzacji, ptaki były w trakcie karmienia piskląt. Stwierdzono także jedną parę mazurków *Passer montanus*, wykorzystujących jedną z dwóch budek lęgowych powieszonych na budynku głównym, na ścianie o wystawie zachodniej. Ptaki karmiły swoje pisklęta.

Stwierdzono także gniazdo wróbla domowego *Passer domesticus*, w szczelinie na ścianie o wystawie południowej (fot. 1). Podczas wykonywania kontroli ptaki nie wykorzystywały gniazda (według mieszkańców ptaki wyprowadziły się z gniazda kilka dni temu, wraz z udanym lęgiem). Nie wykazano lęgów i gniazd innych gatunków ptaków, aczkolwiek na budynku można odszukać wiele innych szczelin, stanowiących potencjalne miejsce gniazdowania ptaków.

Fot. 1. Siedliska ptaków: mazurków *Passer montanus* w budce lęgowej oraz gniazdo wróbla domowego *Passer domesticus*

Fot. 2. Siedlisko kopciuszków *Phoenicurus ochruros*.

Wnioski i zalecenia

W związku z zasiedleniem obiektu przez ptaki, modernizację należy dokonać poza okresem lęgowym ptaków, czyli w terminie po 1 września do 28 lutego. Wcześniejsze rozpoczęcie prac będzie wiązało się z płoszeniem ptaków, co jest zakazane w myśl ustawy o ochronie przyrody. Na wykonanie prac jest wymagana zgoda na odstępstwo zakazu niszczenia siedlisk i gniazd ptaków od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, albowiem dojdzie do zniszczenia siedlisk ptaków. We wniosku należy podać mazurka *Passer montanus* (1 para), wróbel domowy *Passer domesticus* (1 para) i kopciuszek *Phoenicurus ochruros* (1 para). Ptaki powinny mieć dostęp do swoich siedlisk po wykonaniu inwestycji oraz istnieje konieczność stosowania metod kompensacji przyrodniczej, w postaci wywieszenia budek lęgowych.

Zaleca się powieszenie 1 budki dla wróbla wykonanej z trocinobetonu oraz dwóch budek dla małych ptaków wróblowych typu A, na ścianie szczytowej o wystawie zachodniej, w miejscu gdzie wiszą dwie drewniane budki - wskazanym na poniższej wizualizacji (fot. 3). Zaleca się montaż budek wykonanych z trocinobetonu, z uwagi na znaczną trwałość budki.

Przykładowe wymiary budki dla wróbla domowego:

- liczba miejsc lęgowych: 2
- wymiary budki (wys. x szer. x dług.) : 16 x 36 x 22 [cm]
- rozmiar otworów wlotowych: 6,50 x 3,50 [cm]
- grubość ścianki przedniej wokół otworu wlotowego: 2 cm

Przykładowa budka dla wróbla.

<https://www.mkwpracownia.pl/budki-legowe-dla-ptakow/z-trocinobetonu/typ-wrobel-trocinobeton>

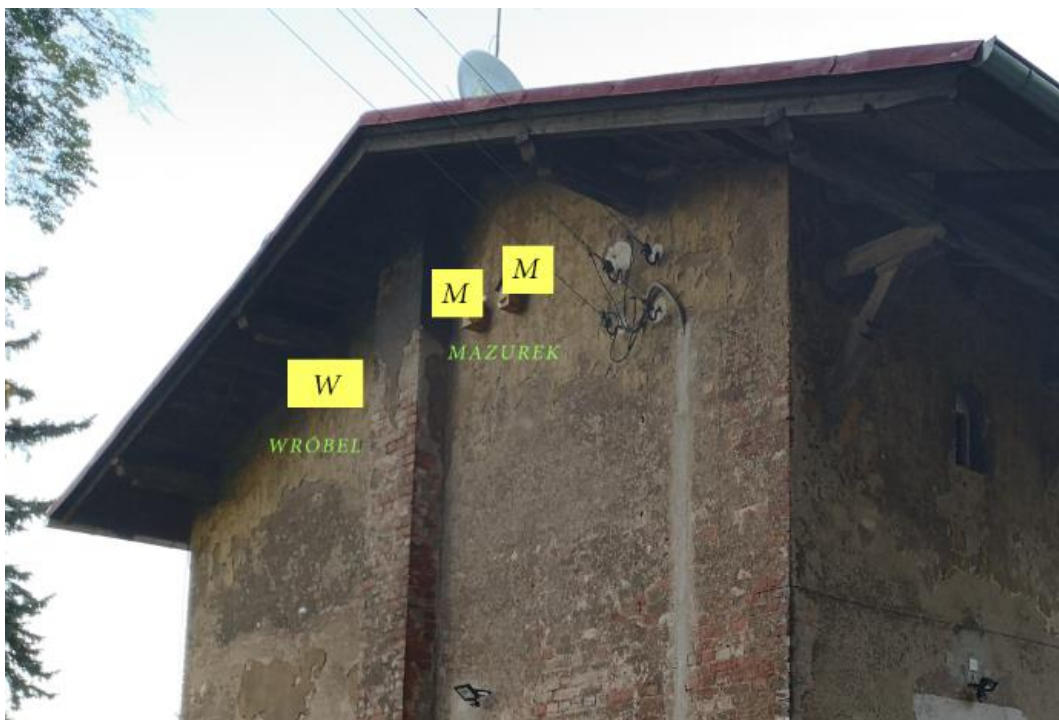
Przykładowe wymiary budki dla mazurka:

- wymiary budki (wys. x szer. x dług.): 25,5 x 20,5 x 26,5 [cm]
- średnica otworu wlotowego: 3,30 [cm]

Przykładowa budka dla mazurka.

<https://www.mkwpracownia.pl/budki-legowe-dla-ptakow/z-trocinobetonu/typ-a-trocinobeton>

Fot. 3. Proponowane lokalizacje budek lęgowych dla wróbla (1 sztuka) i dla mazurków 2 sztuki.

Należy zamontować również jedną budkę półotwartą dla kopciuszka, w miejscu wskazanym na poniższej fotografii.

Przykładowe wymiary budki dla kopciuszka:

- wys. x szer. x dług.: 21 x 16 x 16 [cm]
- średnica otworu wlotowego: 5 x 12 [cm]
- grubość ścianki przedniej wokół otworu wlotowego: 2 cm
- długość listwy mocującej: 35 cm

Przykładowa budka dla kopciuszka.

<https://www.mkwpracownia.pl/budki-legowe-dla-ptakow/polotwarte-wg-sokolowskiego/typ-kopciuszek>

Fot. Proponowana lokalizacja budki lęgowej dla kopciuszka.

Fot. 4. Proponowana lokalizacja budki dla kopciuszka.

W przypadku chęci wcześniejszego rozpoczęcia prac, czyli przed 1 września lub planów wykonania modernizacji w kolejnym okresie lęgowym, należy wcześniej usunąć stwierdzone siedliska ptaków: zdjąć budki lęgowe; zaślepić szczeliny i wnęki będące miejscem lęgowym wróbli i kopciuszka (zgodnie z decyzją RDOŚ) i prowadzić prace pod nadzorem ornitologa, który stwierdzi brak ptaków w wykazanych wyżej miejscach.

Literatura:

- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.)

Dawid Kilon

Wykonał
mgr Dawid Kilon